

לכבוד

לכבוד

גב' תהל ברנדס

מר חזי ליפשיץ

סמנכ"ל אסדרה ברשות המים

מנהל רשות המים

בדוא"ל: tahelb@water.gov.il

בדוא"ל: chezz@water.gov.il

שלום רב,

בהמשך לפגישה שהתקיימה ביום ה' האחרון 8.12.25, במשרדי יו"ר המרכז השלטון האזורי מר שי חגג', ולאור הדברים שהושמעו והועלו בפגישה זו, כמו גם בפגישות רבות שהתקיימו ביננו בשנתיים האחרונות. לרבות התייחסות לחששות שהועלו על ידכם, רצ"ב עמדת מים לישראל והצעתנו לקידום פתרון בנושא הספקת המים לבית במרחב הכפרי להתייחסותכם.

1. החשש מהפלייה בין צרכנים

בכל הנוגע להספקת מים לצריכה ביתית, אין מקום לחשש מהפליה בין צרכנים. הרי לפי כללי המים, קבועים כיום תעריפים מחייבים, שחלים על כלל הספקים. עמידה בתעריפים היא חלק מהמתחייב על פי הכללים, ועל פי תנאי הרישיון, ואלה מחייבים באותה מידה את כל סוגי הספקים.

גם מבחינת השירות לצרכנים אין לחשוש מהפליה – הרי אותן אמות מידה לשירות חלות על כל סוגי הספקים.

דווקא השארת המצב הנוכחי, ללא תיקון הכללים, היא היוצרת הפלייה – אי מתן תנאים שווים לאלה הניתנים לחברה של מועצה אזורית, גם לשוב הבודד כספק מים ולאגודת מים אזורית, היא הפלייה בין ספקים, שיוצרת גם הפלייה בין צרכנים.

2. החשש ממתן רישיון לגוף שאינו גוף ממלכתי המורכב מנציגי ציבור

נושאי המשרה בחברה כלכלית של מועצה אזורית, אינם נבחרים ציבור, ואינם עומדים לבחירת הצרכנים, אלא לכל היותר ממונים על ידי ראש הרשות.

מהבחינה של בחירת הציבור, חברי ועד הנהלה של אגודה, בין אם אגודת הישוב, ובין אם אגודת מים אזורית, עומדים הרבה יותר לבחירת ציבור חברי האגודה, מאשר נושאי המשרה בחברה של המועצה. לגבי המכהנים בועד הנהלה של אגודה גם יש תקופת כהונה קצובה – קדנציה – המוגבלת חוקית, ולאחריה עליהם להיבחר מחדש על ידי החברים.

בעניין רישיון לגוף שאינו ממלכתי – לא רק שהאינטרסים היסודיים של טובת הצרכנים וגיוון הספקים מחייבים זאת, ולא רק שרשויות אחרות כמו רשות החשמל ומשרד התקשורת רואות בחיוב רישיונות כאלה (כמו "מחלקי חשמל היסטוריים" ו"נס"ר") אלא שגם רשות המים יודעת לתת לאגודות מים רישיונות המשקפים אחריות אזורית כבדה, כמו "ספק קולחים מרחבי" ו"רישיון אזורי לחקלאות", וגם מעמידות לאגודות כאלה מענקים מכספי ציבור בהיקפים של מאות מיליוני ₪ לביצוע פרויקטים תשתיתיים אדירים, לטובת משק המים כולו.

גם משרד הפנים מכיר באפשרות ובסמכות של אגודות שיתופיות לקיים ולנהל ישובים, וליתן שירותים ציבוריים לכל תושביהם באמצעות ועדי ההנהלה של האגודות (כמו למשל במתכונת של "זהות ועדים" לפי סעי' 91 לצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות))

אגודות מים אזוריות, בהן אגודות הפועלות ביעילות מזה עשרות רבות של שנים להספקת מים באזורי פריפריה המנותקים מהמערכת הארצית, ואגודות שהקימו ומפעילות תשתיות אדירות להספקת מי קולחים ברוב רובה של המדינה, מדן ועד אילת, הוכיחו את עצמן כשירות וראויות לקבלת רישיון כזה, ובוודאי שאין לפסול אותן.

3. החשש מחוסר יעילות בשל הפרדה בין שירותי המים לבין שירותי הביוב

מערכות המים והביוב הן מערכות נפרדות, שאסור כמובן כל קשר פיזי ביניהן.

בעוד ששירותי ביוב ניתנים על פי חוק רק על ידי מועצות אזוריות, לגבי שירותי המים אין אילוץ כזה על פי החוק, ומתאפשר גיוון.

הממשק המשותף בין שירותי מים לבין שירותי ביוב, הוא רק במתכונת חיוב הצרכנים – תשלומי שירותי הביוב נגבים על בסיס צריכת המים – עניין זה ניתן לפתרון, ואף נפתר ומיושם כך בפועל, באחת משתי דרכים לפחות במועצות ובישובים:

- ספק המים מעביר למועצה מדי חודש את נתוני צריכת המים, ועל בסיסם מוציאה המועצה את חיובי הביוב וספק המים יוציא את חיובי המים;

- ספק המים מעביר למועצה מדי חודש את נתוני צריכת המים, ועל בסיסם מוציאה המועצה לצרכנים חיוב מצרפי של מים + ביוב, ומעבירה לספק המים את רכיבי חיובי המים.

לטענה בדבר חוסר היעילות שבשירותים נפרדים – גם אם בהיבט מסויים לישובים ואגודות לכאורה חסרון ביעילות בשל טיפול נפרד בביוב, בהיבטים אחרים יש להם יתרון ביעילות, ובפרט לעניין שירות משולב לצרכי בית ולצרכי חקלאות – שלעיתים משמעותי הרבה יותר, ואותו המועצה לא יכולה לתת.

בכל מקרה, משמדובר על תעריפים אחידים לישובים, אגודות, וחברות של מועצות אזוריות, חוסר היעילות לא נופל על משק המים, וכל ישוב יבחר את הפתרון המתאים לו, בהתחשב גם בשיקולי יעילות.

ואם שיקולי יעילות על הפרק, אז יש להתחשב בכולם, ולא רק בחלקם – במקרים רבים התעקשות על חיבור בין שירותי המים לבין שירותי הביוב משמעה פגיעה ביעילות – הרי בישובים רבים הושקעו השקעות גדולות במערכות המים, ופותחו וטופחו יכולות ניהול ותפעול מערכות המים. בוודאי שכך באגודות המים האזוריות שפועלות באופן מקצועי ויעיל. שלילת יכולת הספקת המים מאלה, והעברתה לחברה של המועצה שטרם הוקמה, ושאינן בה ניסיון ואין בה יכולות, תהווה פגיעה קשה ביעילות הספקת המים.

4. החשש מחוסר שמירה על משק כספי סגור

השמירה על משק כספי היא עקרון חשוב שיש להקפיד עליו. זו חובה שיכולה וצריכה לחול על כל הספקים באופן שווה.

כמובן שהחלק ההופכי שלה, הוא חובת רשות המים לאפשר מרווחים נאותים לכיסוי עלויות הספקים, אחרת אין אפשרות למשק כספי סגור.

בישיבה הוזכר שגם בתאגידי מים וביוב לא תמיד נשמר משק כספי סגור, ויש העוקפים אותו בדרכים כאלה ואחרות (למשל – תאגיד מים וביוב שמשלם לעירייה מיליוני ₪ ארנונה).

ישובים ואגודות מים נדרשים להגיש לרשות המים דו"חות מפורטים, לרבות בענייני הניהול הכספי, ובחינת הדו"חות יכולה להראות האם יש או אין עמידה במתחייב (לעיתים, באופן פשוט יותר מלגבי תאגידי מים וביוב, שדו"חותיהם מורכבים בהרבה).

5. העדר יכולת לסנקציות מול ישובים ואגודות

סמכות הפיקוח על ספקי מים היא של רשות המים. ביכולת רשות המים גם לקבוע סנקציות סבירות על ספקים שלא יעמדו בתנאי הרישיון, ובלבד שגם אלה יחולו באופן שווה על כל ספקי המים לבית.

מבחינת סנקציות ישירות, שמטילה רשות המים, לא צריך להיות כל הבדל. כל סנקציה שניתן לגזור על חברה של המועצה, ניתן לגזור גם על אגודת מים אזורית שתקבל רישיון ספק כפרי רב יישובי.

6. עוד לעניין פיקוח רשות המים

נראה שההבדלים בין מתכונת ההתאגדות של ספק המים – חברה או אגודה שיתופית, וההבדלים בין הבעלות בתאגיד המספק מים – המועצה האזורית או חברי הישוב באגודת הישוב, או הישובים באגודת מים אזורית, לא צריכים להשפיע על מתכונת הפיקוח מצד רשות המים.

בכל המקרים יש אפשרויות דומות לעשות פיקוח חשבונאי/כלכלי ביחס לדו"חות כספיים מסודרים, בפורמט שקובעת רשות המים עצמה; כמו גם פיקוח על עמידה באמות המידה לשירות ובאמות המידה ההנדסיות שקובעת רשות המים.

אפשרויות הפיקוח על אגודה שיתופית, הן רבות יותר וטובות יותר מאלה שיש על חברה של המועצה האזורית – בנוסף לפיקוח של רשות המים, שצריך להיות זהה, ביחס לאגודה שיתופית, יש מנגנוני פיקוח נוספים – בכלל זה, פיקוח סטטוטורי של רשות האגודות השיתופיות, ופיקוח על ידי רשויות האגודה, ובכלל זה ועד הנהלה, ועדת ביקורת ואסיפה כללית, הקרובים הרבה יותר לצרכנים ולשמירת האינטרסים שלהם. כך, בעוד שבחברה של המועצה האזורית יש רק דירקטוריון המחויב למועצה, ולא לצרכנים.

דווקא הרחבת הגדרת "ספק כפרי רב יישובי" כך שתכלול אגודות מים אזוריות, היא שתוכל לקדם את מטרת אנשי רשות המים להקטין את מספר הספקים עליהם היא צריכה לפקח – הרי הוזכרו דוגמאות של אגודות מים מתאימות שיוכלו לקבל רישיון אחד במקום עשרות יישובים ובמקום מספר מועצות אזוריות.

אנו רואים חשיבות רבה על שמירת האגודות, לרבות כספקי מים, כמרכיב חשוב בשמירה על היישובים, קיבוצים ומושבים כאחד, במרחב הכפרי.

7. עוד לעניין הרחבת הגדרת "ספק כפרי רב יישובי" כדי לחזק את אחריות ומחויבות אגודות המים

בהתייחסויות אנשי רשות המים כנגד אגודת מים הנותנות שירותי הספקת המים לבית במספר יישובים, הוסבר כי הבעיה איתן, כביכול, היא שהרישיון לא יוצא על שמן, אלא על שם היישובים, ולכן לא חלה עליהן אחריות לפי הרישיון.

בדיוק לשם כך מחויבת הרחבת הגדרת "ספק רב יישובי" – כדי לאפשר להכניס תחתיה גם אגודות מים אזוריות, להוציא להן רישיון כזה, ולחזק את האחריות החלה עליה – אם רוצים אחריות, צריך להעניק רישיון.

למען הסר ספק, אנו משוכנעים כי מתן אפשרות באמצעות תיקון הכללים למגוון ספקים, הינו הפתרון הנכון והראוי בכדי לתת מענה, להספקת מים לבית בצורה המיטבית לכלל הצרכנים בכל היישובים ובכל האזורים ובלוח זמנים קצר.

מסקנות ובקשה להתאמת ההסדרה:

לאור האמור, ובהתייחס למדיניות כב' השר, הטענות שעלו, והמענה להן, מבוקש להתאים את האסדרה לגבי הספקת המים לבית במרחב הכפרי, כדי לאפשר את מגוון הספקים ההכרחי להשגת פתרונות נאותים לכלל התושבים בכלל הישובים כדלקמן:

1. הפרק בדבר ספק רב יישובי בכללי המים בדבר תנאים ברישיון, יורחב כך שיאפשר מתן רישיון כזה גם לאגודת מים אזורית, באותם תנאים כמו אלה הקבועים לגבי חברה של מועצה אזורית.

במסגרת תיקון פרק זה יש להבהיר גם כי לכל ישוב תתאפשר יציאה מרישיון מסוג אחד ומעבר לאחר, כדי לאפשר את מיטב הפתרונות ושמירת היעילות והאיכות לאורך זמן.

2. כללי המים בדבר תעריפים ספקים מקומיים וכללי תעריפי מקורות, יתוקנו בעניין התעריפים כאמור, כך שתעריפי הרכישה ממקורות בכל אזור יהיו שווים לכל סוגי הספקים באזור לשאת (ישובים, חברות של מועצות, ואגודות אזוריות) ויקבעו כך שיאפשרו מרווח מתאים לכיסוי העלויות בהן נדרשים הספקים לשאת – ושתעריפי ההספקה לצרכנים יהיו שווים בכל האזורים.

3. רשות המים תבחן קביעת סנקציות שיחולו על כל ספקי מים לבית שלא יעמדו בתנאים.

איתן ברושי

יו"ר מים לישראל

אורן עמיאל

מנכ"ל מים לישראל

העתק : מר אלי כהן - שר האנרגיה והתשתיות.

מר יוסי דיין - מנכ"ל משרד האנרגיה והתשתיות.

מר שי חגג' - יו"ר מרכז השלטון האזורי.

מ422/0/5